

Interreg

Az Európai Unió
társfinanszírozásával

IPA Magyarország - Szerbia

STRUKTURÁLT OKTATÁSI PROGRAM

A tanulási folyamat felépítése

Váraink, kastélyaink kulturális örökségének megismerése

Csongrád-Csanád és Bács-Kiskun megye (Magyarország) - Bánát régió
(Szerbia/Vajdaság)

Ez a dokumentum az Európai Unió pénzügyi támogatásával valósult meg az Interreg VI-A IPA Magyarország-Szerbia együttműködési program által. A dokumentum tartalmáért teljes mértékben a Dél-Alföldi Eurotender, Ifjúsági, Kulturális, Oktatási és Környezetvédelmi Egyesületvállalja a felelősséget, és az semmilyen körülmények között nem tekinthető az Európai Unió és / vagy a programot Irányító Hatóságnak állásfoglalását tükröző tartalomnak.

Jó szomszédok
a közös
jövőért

1. Bevezetés

1.1 A program célja és kapcsolódása a tananyaghoz

Jelen dokumentum a "Váraink, kastélyaink kulturális örökségének megismerése" című tananyagra épülő strukturált oktatási programot mutatja be. A program célja, hogy a tananyagban foglalt ismereteket és kompetenciákat gyakorlati, élményalapú tanulási folyamatban közvetítse a résztvevők számára.

Az oktatási program moduláris felépítésű, amely lehetővé teszi a rugalmas alkalmazást különböző oktatási környezetekben. A kontakt foglalkozások, a terepi tanulás és a feldolgozó munka egymásra épülő rendszert alkotnak, amelyben a résztvevők fokozatosan mélyítik el ismereteiket a magyar-szerb határterület kastélyairól és várairól.

A program a határokon átnyúló együttműködés szellemében készült, és egyaránt alkalmazható magyarországi és szerbiai oktatási intézményekben, valamint közös, határokon átívelő projektek keretében.

1.2 A dokumentum felépítése

A program leírása az alábbi fő részekből áll: a program általános felépítése (célcsoport, időkeret, moduláris struktúra), az oktatási szakaszok részletes bemutatása (előkészítő, terepi, feldolgozó, bemutatási szakasz), valamint a tanulási erőforrások ismertetése.

Minden szakaszhoz konkrét módszertani javaslatok és a kastélyos tananyaghoz kapcsolódó példák tartoznak, amelyek segítik a pedagógusokat a program megvalósításában.

2. A program általános felépítése

2.1 Célcsoport

A program két fő célcsoportot szolgál: pedagógusokat és fiatalokat (12-25 év közötti korosztály). A két célcsoport eltérő igényei és előzetes tudása miatt a program tartalma és módszertana részben differenciált.

Pedagógusok számára a program célja a módszertani felkészítés: hogyan közvetítsék hatékonyan a kastélyokkal és várakkal kapcsolatos ismereteket, hogyan szervezzék meg a terepi tanulást, és hogyan integrálják az audiovizuális tartalmakat az oktatásba. A pedagógus-célcsoport esetében hangsúlyos a tananyag didaktikai feldolgozása és a továbbadható módszertani készségek fejlesztése.

Fiatalok számára a program célja az élményalapú tanulás: a kastélyok és várak személyes megtapasztalása, a helyi történetek megismerése, és a kreatív feldolgozás (digitális történetmesélés, vizuális tartalmak készítése). A fiatal célcsoport esetében hangsúlyos a motiváció fenntartása és a kortárs eszközök (mobil applikációk, közösségi média) bevonása.

2.2 Időtartam és moduláris felépítés

A program moduláris felépítésű, amely három fő komponensből áll: kontakt foglalkozások, terepi tanulás és feldolgozó szakasz. Az egyes komponensek időigénye a célcsoporttól és a rendelkezésre álló erőforrásoktól függ.

Alap program (30 óra): 10 óra kontakt foglalkozás + 10 óra terepi tanulás (2-3 helyszínen) + 10 óra feldolgozó munka. Ez a változat alkalmas iskolai projekthez vagy szakköri tevékenység keretében való megvalósításra.

Bővített program (60 óra): 15 óra kontakt foglalkozás + 25 óra terepi tanulás (5-6 helyszínen, beleértve határokon átnyúló látogatást) + 20 óra feldolgozó munka. Ez a változat alkalmas pedagógus-továbbképzésre vagy intenzív nyári programra.

A moduláris felépítés lehetővé teszi, hogy a szervezők a helyi igényekhez és lehetőségekhez igazítsák a programot.

2.3 A program szakaszainak áttekintése

A program négy egymásra épülő szakaszból áll, amelyek logikus ívet alkotnak az előkészítéstől a bemutatásig.

I. Előkészítő szakasz: a térség és a téma megismerése, közös fogalmi keret kialakítása, alapkutatási feladatok elvégzése. Ez a szakasz megteremti az alapokat a terepi munkához.

II. Terepi tanulás: kastély- és várbejárások, helyszíni megfigyelések, helyi történetek gyűjtése. Ez a szakasz adja a program élményalapú magját.

III. Feldolgozó szakasz: csoportmunka, történetmesélési struktúra kialakítása, vizuális és szöveges tartalmak fejlesztése. Ez a szakasz alakítja át az élményeket és ismereteket bemutatható produktummá.

IV. Bemutató és reflexió szakasz: projekteredmények prezentálása, közös értékelés, kapcsolódás a helyi közösségekhez. Ez a szakasz zárja a tanulási ciklust és nyitja meg az utat a további együttműködések felé.

3. I. szakasz: Előkészítő szakasz

3.1 A szakasz céljai és időkerete

Az előkészítő szakasz célja, hogy a résztvevők megismerjék a térséget, kialakítsák a közös fogalmi keretet, és felkészüljenek a terepi munkára. A szakasz időigénye az alap programban 10 óra, a bővített programban 15 óra.

A szakasz végére a résztvevők ismerik a magyar-szerb határterület kastélyainak és várainak főbb jellemzőit, értik az alapvető építészeti és történelmi fogalmakat, és képesek önállóan kutatni a témában.

3.2 Bevezető foglalkozás: a térség bemutatása

A bevezető foglalkozás célja, hogy a résztvevők átfogó képet kapjanak a programról és a térségről. A foglalkozás időtartama 2-3 óra.

A térség földrajzi bemutatása: Csongrád-Csanád és Bács-Kiskun megye Magyarországon, Bánát régió Szerbiában (Vajdaság). A résztvevők térképen azonosítják a helyszíneket, megértik a határokon átnyúló jelleget.

Történelmi áttekintés: a térség a 18-19. században, a nagybirtokrendszer és a kastélyépítés virágkora, a 20. századi változások (trianoni békeszerződés, államosítás, rendszerváltozás). A Károlyi, Grassalkovich, Pallavicini, Dunderski és Lázár családok rövid bemutatása.

A kastélyok mai helyzete: sikertörténetek (Hajós, Écska, Padej) és kihívások (Újméhtelek, Vljakovac). A turisztikai potenciál és a megőrzés fontossága.

A program bemutatása: célok, szakaszok, várható eredmények. A résztvevők elvárásainak és motivációinak feltérképezése.

3.3 Bevezető foglalkozás: közös fogalmi keret kialakítása

A közös fogalmi keret kialakítása biztosítja, hogy a résztvevők azonos nyelven beszéljenek a témáról. A foglalkozás időtartama 2-3 óra.

Építészeti alapfogalmak: barokk, klasszicizmus, eklektika, historizmus, neogótika, szecesszió. Minden stílus bemutatása konkrét kastélypéldával: barokk -

Grassalkovich-palota (Baja), hajósi érseki kastély; klasszicizmus - Károlyi-kastély (Derekegyház), Lázár-kastély (Écska); eklektika - Pallavicini-kastély (Sándorfalva), Gerliczy-kastély (Deszk); neogótika - Kapetanovo-kastély (Óléc), Maldegem-kastély (Törökkanizsa).

Történelmi fogalmak: uradalom, majorság, főnemesség, polgárság, restitúció, műemlékvédelem. A fogalmak értelmezése a kastélyok kontextusában.

Turisztikai fogalmak: kulturális turizmus, fenntartható hasznosítás, köz-magán partnerség, látogatóközpont. A sikeres és sikertelen példák elemzése.

Interaktív feladat: a résztvevők csoportokban fogalomtérképet készítenek, amelyen összekapcsolják a megismert fogalmakat.

3.4 Alapkutatósi feladatok: dokumentumok elemzése

Az alapkutatósi feladatok célja, hogy a résztvevők megismerkedjenek a forrásfeldolgozás módszereivel és előkészítsék a terepi munkát. A feladatok időigénye 4-6 óra.

Történelmi dokumentumok elemzése: a résztvevők levéltári dokumentumok másolatait, régi újságcikkeket és egyéb írásos forrásokat vizsgálnak. Példa: a Károlyi család mágocsi uradalmának összeírásai, a hajósi érseki kastély építésének dokumentumai, a karapancsai vadászatok jegyzőkönyvei.

Régi fényképek elemzése: korabeli fotók összehasonlítása a mai állapottal. Milyen változásokat lehet megfigyelni? Mi maradt meg, mi pusztult el? Példa: a derekegyházi Károlyi-kastély a Weiss család idején és ma; a deszki Gerliczy-kastély az eredeti és a jelenlegi állapotában.

Térképek elemzése: történelmi térképek (kataszteri térképek, katonai felmérések) és mai térképek összehasonlítása. A kastélyok és a települések kapcsolata, az uradalmak kiterjedése. Példa: a nagymágocsi uradalom térképe, a karapancsai birtoktest ábrázolása.

Egyéni vagy csoportos kutatósi feladat: minden résztvevő (vagy csoport) választ egy kastélyt, amelyről részletes háttérkutatóst végez a terepi látogatós előtt.

3.5 Az előkészítő szakasz módszertani javaslatai

A bevezető foglalkozások során a frontális előadást érdemes interaktív elemekkel gazdagítani: kérdések, rövid csoportos feladatok, képelemzések. A résztvevők figyelmének fenntartása érdekében változatos vizuális anyagokat (fényképek, térképek, filmrészletek) használjunk.

A fogalmi keret kialakításánál kerüljük a túlzottan elméleti megközelítést: minden fogalmat konkrét kastélypéldával illusztráljunk. A résztvevők könnyebben megjegyzik a barokk stílus jellemzőit, ha a hajósi érseki kastély képeit látják.

Az alapkutatási feladatoknál biztosítsuk, hogy a résztvevők valódi forrásokkal dolgozzanak (még ha másolatokkal is). A levéltári dokumentumok, régi fényképek és térképek kézzelfoghatóvá teszik a történelmet.

A szakasz végén ellenőrizzük, hogy minden résztvevő készen áll-e a terepi munkára: ismeri-e a választott kastély alapvető adatait, és tisztában van-e a megfigyelési szempontokkal.

4. II. szakasz: Terepi tanulás

4.1 A szakasz céljai és időkerete

A terepi tanulás a program élményalapú magja: a résztvevők személyesen látogatják meg a kastélyokat és várakat, helyszíni megfigyeléseket végeznek, és helyi történeteket gyűjtenek. A szakasz időigénye az alap programban 10 óra (2-3 helyszínen), a bővített programban 25 óra (5-6 helyszínen).

A szakasz végére a résztvevők személyes élményekkel és dokumentált megfigyelésekkel rendelkeznek, amelyeket a feldolgozó szakaszban használnak fel.

4.2 Kastély- és várbejárások szervezése

A helyszínek kiválasztása a program hosszától és a logisztikai lehetőségektől függ. Az alap program esetében javasolt 2-3 különböző típusú helyszín: egy jól felújított, látogatható kastély (pl. Hajós, Karapanca, Écska), egy működő, de kevésbé ismert helyszín (pl. Szegvár, Sándorfalva, Törökkanizsa) és egy kihívásokkal küzdő vagy elhagyatott épület (pl. Derekegyház, Újméhtelek, Vljakovac).

A bővített program esetében a helyszínválasztás kiterjed mindkét országra: magyarországi helyszínek (Hajós, Karapanca, Nagymágocs, Szegvár, Baja) és szerbiai helyszínek (Écska, Padej, Törökkanizsa, Újbecse). A határokon átnyúló látogatás különleges élmény és erősíti a közös örökség tudatát.

Minden helyszín esetében előzetes egyeztetés szükséges a tulajdonossal/üzemeltetővel. A látogatható kastélyok (Hajós, Karapanca, Écska) esetében csoportos belépőjegy és idegenvezetés igényelhető. A nem nyilvános helyszínek (Derekegyház, Újméhtelek) esetében külön engedély szükséges.

A bejárások időtartama helyszínenként 2-4 óra, beleértve az utazási időt, a vezetett túrát, az önálló megfigyelést és a dokumentálást.

4.3 Megfigyelési szempontok: állapot

Az állapot megfigyelése a kastélyok fizikai kondíciójának felmérését jelenti. A résztvevők az alábbi szempontok szerint vizsgálják az épületeket.

Szerkezeti állapot: a tetőszerkezet, a falak, a nyílászárók állapota. Van-e látható károsodás, repedés, beázás? A hajósi érseki kastély teljesen felújított állapotban van, míg az újméhteleki Karácsonyi-kastély tetőszerkezete beomlott.

Homlokzat és külső megjelenés: a vakolat, a festés, a díszítőelemek állapota. Megmaradtak-e az eredeti építészeti részletek? A derekegyházi Károlyi-kastély homlokzata felújításra vár, a bajai Grassalkovich-palota homlokzata jó állapotú.

Belső terek (ha látogathatók): a padló, a mennyezet, a falak, a berendezés állapota. A hajósi érseki kastély dísztermei restauráltak, a karapancsai kastélyok belső terei eredeti hangulatot idéznek.

Park és környezet: a kastélypark állapota, a növényzet gondozottsága, az eredeti kerttervek megléte. A nagymágocsi Károlyi-kastély parkja gondozott és látogatható, a vlajkovaci Bisingen-kastély parkja védett természeti terület, de az épület elhanyagolt.

A megfigyeléseket a résztvevők a helyszíni adatlapokon rögzítik, fényképekkel és rövid leírásokkal dokumentálva.

4.4 Megfigyelési szempontok: funkció

A funkció megfigyelése a kastélyok jelenlegi használatának és funkcióváltásainak vizsgálatát jelenti.

Eredeti funkció: mire épült az épület? Főúri rezidencia (Károlyi-kastélyok), egyházi reprezentációs épület (hajósi és kalocsai érseki kastélyok), vadászkastély (Karapancsa), gazdasági központ (Écska).

Funkcióváltások a történelem során: a legtöbb kastély többször is funkciót váltott. A derekegyházi Károlyi-kastély volt főúri rezidencia, majd szociális otthon. A deszki Gerliczy-kastély főúri lakból kórházzá alakult. Az árpádalmi Károlyi-Berchtold-kastély ma művelődési ház és könyvtár.

Jelenlegi funkció és használat: a kastélyok mai hasznosítása rendkívül változatos. Múzeum/látogatóközpont: Hajós, Szegvár. Szálláshely/hotel: Écska, Padej, Karapancsa. Közintézmény: Baja (városháza), Deszk (kórház), Árpádhalom (művelődési ház). Elhagyatott: Újméhtelek, Vlajkovac, Derekegyház.

A funkció és az állapot összefüggése: a résztvevők vizsgálják, hogy a jelenlegi funkció hogyan befolyásolja az épület állapotát. A használatban lévő kastélyok (Hajós, Écska) általában jobb állapotúak, mint az elhagyatottak (Újméhtelek).

A megfigyeléseket a helyszíni adatlapokon rögzítik, kitérve a funkció és az állapot közötti összefüggésekre.

4.5 Megfigyelési szempontok: környezeti beágyazottság

A környezeti beágyazottság megfigyelése a kastélyok és környezetük kapcsolatának vizsgálatát jelenti.

Elhelyezkedés a településen: a kastély a település központjában (Baja, Szegvár, Árpádhalom) vagy a peremén (Deszk, Karapanca) található? Milyen kapcsolatban áll a templommal, a főtérrel, a főutcával?

A kastélypark és a környező táj: a park mérete, állapota, kapcsolata a környező mezőgazdasági területekkel vagy erdőkkel. A karapancai kastélyok az erdő mélyén találhatóak, a nagymágocsi kastély parkja a település szélén terül el, az écskai kastély halastavakkal és mezőgazdasági területekkel határos.

Megközelíthetőség és infrastruktúra: milyen úton lehet eljutni a kastélyhoz? Van-e parkoló, tömegközlekedés? A hajósi kastély könnyen megközelíthető, a karapancai kastélyok csak személyautóval érhetőek el, az újméhteleki kastély megközelítése problémás.

Kapcsolat a helyi közösséggel: a kastély része-e a település mindennapi életének, vagy elszigetelt? Az árpádhalmi kastélyban működő művelődési ház a közösség találkozóhelye, a derekegyházi kastély évtizedek óta elzárva áll a lakosság előtt.

A megfigyelések során a résztvevők térképvázlatot is készítenek, amelyen jelölik a kastély és környezete viszonyát.

4.6 Helyi történetek gyűjtése

A helyi történetek gyűjtése a terepi tanulás különleges eleme: a résztvevők a kastélyokhoz kapcsolódó szóbeli hagyományokat, személyes emlékeket és legendákat dokumentálják.

Interjúk készítése helyiakkal: a résztvevők előre elkészített kérdéssor alapján beszélgetnek helyi lakosokkal, önkormányzati dolgozókkal, idősebb emberekkel. Mit tudnak a kastélyról? Milyen emlékek fűzik hozzá? Milyen történeteket hallottak a szüleiktől, nagyszüleiktől?

Példa kérdések: Mikor járt utoljára a kastélyban? Milyen volt az épület a gyerekkorában? Mit meséltek a nagyszülei a régi tulajdonosokról? Van-e valamilyen legenda vagy különleges történet a kastélyról?

Konkrét gyűjthető történetek: Árpádhalmon Berchtold Lipótné Károlyi Ferdinanda grófnő szociális tevékenysége él a helyi emlékezetben. Karapancsán a császári vadászatok legendái. Deszken a Gerliczy család és a szőregi csata emléke. Écskai a Lázár család és a művésztelep története.

A gyűjtött történeteket a résztvevők hangfelvétellel vagy írásos jegyzettel dokumentálják, és a feldolgozó szakaszban felhasználják.

4.7 A terepi tanulás módszertani javaslatai

A helyszíni látogatások előtt alapos szervezés szükséges: előzetes egyeztetés a helyszínnel, utazás megszervezése, szükséges engedélyek beszerzése, eszközök (fényképező, jegyzetfüzet, adatlapok) biztosítása.

A bejárások során egyensúlyt kell tartani a vezetett túra és az önálló megfigyelés között. A vezetett túra biztosítja az alapinformációkat, az önálló megfigyelés lehetővé teszi a személyes felfedezést.

A dokumentálás folyamatos legyen: a résztvevők a látogatás közben töltik ki az adatlapokat, készítik a fényképeket és jegyzeteket. A helyszín elhagyása után már nehezebb felidézni a részleteket.

A helyi történetek gyűjtésénél fontos az etikus magatartás: bemutatkozás, a kutatás céljának ismertetése, engedélykérés a felvételhez, az anonimitás biztosítása, ha az interjúalany kéri.

Minden helyszíni látogatás után rövid csoportos reflexió javasolt: mi volt a legérdekesebb? Mi lepte meg a résztvevőket? Milyen kérdések merültek fel?

5. III. szakasz: Feldolgozó szakasz

5.1 A szakasz céljai és időkerete

A feldolgozó szakasz célja, hogy a résztvevők az előkészítő szakaszban szerzett ismereteket és a terepi tanulás élményeit bemutatható produktummá alakítsák. A szakasz időigénye az alap programban 10 óra, a bővített programban 20 óra.

A szakasz végére minden résztvevő (vagy csoport) rendelkezik egy kidolgozott projekttel: egy kastély részletes bemutatásával, amely tartalmaz történeti, építészeti és turisztikai elemeket, valamint helyi történeteket.

5.2 Csoportmunka: egy-egy helyszín részletes feldolgozása

A feldolgozó munka csoportokban történik: minden csoport egy-egy kastélyt dolgoz fel részletesen. A csoportok mérete ideálisan 3-5 fő.

A csoportok feladatai: az előkészítő szakaszban gyűjtött háttérinformációk rendszerezése, a terepi megfigyelések feldolgozása (adatlapok, fényképek, térképvázlatok), a helyi történetek lejegyzése és értelmezése, a kastély átfogó bemutatásának elkészítése.

Példa csoportfelosztás az alap programban: 1. csoport - Hajósi érseki kastély (sikeres felújítás, turisztikai hasznosítás), 2. csoport - Derekegyházi Károlyi-kastély (kihívások, felújításra váró épület), 3. csoport - Écskai Lázár-kastély (határokon túli példa, szállodai hasznosítás).

A csoportmunka során a résztvevők megosztják egymással a gyűjtött anyagokat, közösen értelmezik a megfigyeléseket, és együtt dolgozzák ki a bemutatás struktúráját.

5.3 Történetmeselési struktúra kialakítása

A kastélybemutatás nem pusztán adatok felsorolása, hanem értelmezett, elbeszélhető történet. A résztvevők megtanulják, hogyan építsenek fel egy koherens narratívát.

A történetmeselés alapstruktúrája: Bevezetés - miért érdekes ez a kastély? Mi a különlegessége? Történeti háttér - kik építették, kik laktak benne, milyen események

kötődnek hozzá? Építészeti jellemzők - milyen stílusban épült, milyen részletek figyelhetők meg? Funkcióváltozások - hogyan alakult a kastély sorsa az évszázadok során? Jelenlegi helyzet - milyen állapotban van ma, hogyan hasznosítják? Helyi történetek - milyen emlékek, legendák kapcsolódnak hozzá? Jövőkép - milyen lehetőségek rejlenek benne?

Példa narratíva a hajósi érseki kastélyról: "A hajósi érseki kastély a 18. századi egyházi pompa és a 21. századi sikeres örökségvédelem találkozása. Patachich Gábor kalocsai érsek építtette 1740-ben, majd Batthyány József érsek idején nyerte el mai formáját. Az épület évszázadokon át szolgált az egyháznak - volt érseki nyaraló, majd gyermekotthon. A 2009-2010-es felújítás után látogatóközpontként nyílt meg, és ma a térség egyik legsikeresebb kulturális turisztikai célpontja."

A résztvevők a csoportmunkában kidolgozzák saját kastélyuk narratíváját, figyelembe véve a helyi sajátosságokat és a gyűjtött történeteket.

5.4 Vizuális tartalmak fejlesztése

A vizuális tartalmak a bemutatás fontos részét képezik: fényképek, térképek, rajzok, infografikák segítik a közönséget a megértésben.

Fényképek válogatása és szerkesztése: a terepi munka során készített fényképek közül a legrelevánsabbak kiválasztása, szükség esetén egyszerű képszerkesztés (vágás, világosítás). A fényképek felirattal való ellátása.

Térképek és alaprajzok készítése: a helyszíni térképvázlatok digitalizálása, a kastély és környezete kapcsolatának ábrázolása. Egyszerű alaprajzok készítése (ha az épület belseje látogatható volt).

Infografikák: a kastély történetének idővonalas ábrázolása, a funkcióváltozások vizualizálása, az építészeti stíluselemek bemutatása. Egyszerű, áttekinthető grafikák, amelyek segítik az információk befogadását.

Régi és új képek összehasonlítása: ha rendelkezésre állnak korabeli fényképek, ezek összevetése a mai állapottal rendkívül hatásos vizuális elem.

A vizuális tartalmak készítése során a résztvevők megismerkednek az alapvető képszerkesztési és grafikai eszközökkel.

5.5 Szöveges tartalmak fejlesztése

A szöveges tartalmak a bemutatás gerincét alkotják: a narratívát, a leírásokat, az elemzéseket és a helyi történeteket foglalják magukban.

A fő szöveg megírása: a történetmesélési struktúra alapján a résztvevők megírják a kastélybemutatás fő szövegét. A szöveg legyen érthető, gördülékeny és érdekfeszítő. Kerüljék a száraz felsorolást, helyette meséljenek történetet.

Helyi történetek lejegyzése: a terepi munka során gyűjtött szóbeli hagyományok, személyes emlékek írásos formába öntése. A történetek megőrzik az eredeti hangvételt, de szerkesztettek és érthetőek.

Leírások és elemzések: az építészeti részletek, a megfigyelések és az összefüggések kifejtése. Például: "A kastély homlokzatán a klasszicista stílus jellegzetes elemei figyelhetők meg: a szimmetrikus elrendezés, a timpanon és az oszlopok. A barokk előd nyomai azonban még láthatók a saroktoronyokon."

Forráshivatkozások: a felhasznált dokumentumok, fényképek és egyéb források pontos megjelölése. A résztvevők megtanulják a korrekt hivatkozás alapjait.

5.6 Digitális tartalmak készítése

A digitális tartalmak a modern bemutatás eszközei: prezentációk, videók, blogbejegyzések, közösségi média posztok.

Prezentáció készítése: a csoportok digitális prezentációt (PowerPoint, Google Slides, Canva) készítenek, amely összefoglalja a kastélybemutatást. A prezentáció tartalmazza a fő narratívát, a vizuális elemeket és a helyi történeteket.

Rövid videó készítése: a terepi felvételekből és a fényképekből összeállított 2-3 perces videó, amely bemutatja a kastélyt. A videó készítése nem kötelező elem, de a bővített programban javasolt.

Blogbejegyzés vagy cikk: a kastélybemutatás írásos formája, amely online platformon (projekt-honlap, közösségi média) közzétehető. A blogbejegyzés személyesebb hangvételű lehet, mint a prezentáció.

Közösségi média tartalom: rövid posztok, amelyek felkeltik az érdeklődést a kastélyok iránt. Instagram-poszt, Facebook-bejegyzés, TikTok-videó - a fiatalabb célcsoport számára különösen releváns.

A digitális tartalmak készítése során a résztvevők fejlesztik digitális kompetenciáikat.

5.7 A feldolgozó szakasz módszertani javaslatai

A csoportmunka során biztosítani kell, hogy minden résztvevő aktívan hozzájáruljon a közös produktumhoz. A feladatok szétosztása egyéni felelőségeket is jelent: valaki a szövegért, valaki a vizuális elemekért, valaki a digitális tartalmakért felel.

A történetmesélési struktúra kialakításánál segíthet, ha a résztvevők először szóban elmondják a kastély történetét, és csak utána kezdenek írni. A szóbeli előadás segít a narratíva letisztázásában.

A vizuális és szöveges tartalmak fejlesztése párhuzamosan történjen: a képek inspirálják a szöveget, a szöveg pedig meghatározza, milyen képekre van szükség.

A pedagógus/facilitátor rendszeres konzultációkat tart a csoportokkal: áttekinti az elkészült anyagokat, visszajelzést ad, és segít a felmerülő problémák megoldásában.

A szakasz végén minden csoportnak készen kell állnia a bemutatásra: a prezentáció elkészült, a szövegek lektoráltak, a vizuális elemek véglegesítettek.

6. IV. szakasz: Bemutatási és reflexiós szakasz

6.1 A szakasz céljai és időkerete

A bemutatási és reflexiós szakasz célja, hogy a résztvevők megosszák elkészült projektjeiket, visszajelzést kapjanak és adjanak, valamint kapcsolódási pontokat találjanak a helyi közösségekhez. A szakasz időigénye 4-6 óra.

A szakasz végére minden projekt bemutatásra került, a résztvevők átfogó képet kaptak a térség kastélyairól, és megfogalmazódtak a további együttműködési lehetőségek.

6.2 Projekteredmények prezentálása

A prezentációk a program csúcspontját jelentik: minden csoport bemutatja a kidolgozott kastélyprojektjét a többi résztvevőnek és meghívott vendégeknek.

A prezentáció formátuma: 10-15 perces előadás csoportonként, amely tartalmazza a digitális prezentációt, a vizuális anyagokat és esetleg a rövid videót. Az előadást követően 5 perc kérdés-válasz.

A prezentációk sorrendje: érdemes tematikus vagy földrajzi sorrendet követni. Például: először a magyarországi, majd a szerbiai kastélyok; vagy először a sikertörténetek, majd a kihívásokkal küzdő épületek.

Meghívott vendégek: a prezentációkra érdemes meghívni a helyi közösségek képviselőit (önkormányzat, múzeum, civil szervezetek), a kastélyok üzemeltetőit, és ha a program határokon átnyúló, a partnerország résztvevőit is.

A prezentációk dokumentálása: az előadások felvétele (video és/vagy hangfelvétel), fényképek készítése. Az anyagok később felhasználhatók a projekt disszeminációjában.

6.3 Közös értékelés és visszajelzés

A prezentációkat követően közös értékelés és visszajelzés zajlik, amely a tanulási folyamat fontos része.

Csoportok közötti visszajelzés: a résztvevők strukturált formában visszajelzést adnak egymás munkájáról. Mi volt a legerősebb része a bemutatásnak? Mit lehetett volna másképp csinálni? Milyen új információkat tanultak?

Önértékelés: minden csoport reflektál a saját munkájára. Mi sikerült jól? Milyen nehézségekkel találkoztak? Mit tanultak a folyamat során? Mit csinálnának másképp legközelebb?

Facilitátori visszajelzés: a pedagógus/facilitátor összegzi a tapasztalatokat, kiemeli az erősségeket és a fejlődési lehetőségeket. Fontos, hogy a visszajelzés konstruktív és motiváló legyen.

A visszajelzések dokumentálása: az értékelő megjegyzések összegyűjtése, amely segíti a program későbbi fejlesztését.

6.4 Kapcsolódás a helyi közösségekhez

A program nem zárul le a prezentációkkal: fontos, hogy a résztvevők kapcsolatot építsenek a helyi közösségekkel, és az elkészült anyagok a közösség számára is elérhetővé váljanak.

Az elkészült anyagok megosztása: a kastélybemutatók közzététele a projekt honlapján, közösségi médiában, helyi sajtóban. A digitális tartalmak (videók, blogbejegyzések) széles körben terjeszthetők.

Kapcsolatfelvétel a kastélyok üzemeltetőivel: az elkészült anyagok felajánlása a kastélyok számára (látogatóközpont, honlap, kiállítás). A hajósi érseki kastély vagy az écskai Lázár-kastély örömmel fogadhat friss, fiatalos szemléletű tartalmakat.

Helyi rendezvényeken való részvétel: a projekt eredményeinek bemutatása helyi fesztiválokon, falunapokon, kulturális eseményeken. Például az árpádalmi Csörögfesztiválon, a hajósi Orbán-napi Borűnnepen vagy a bajai Népűnnepélyen.

Együttműködés helyi szervezetekkel: civil szervezetek, múzeumok, turisztikai irodák bevonása a projekt eredményeinek hasznosításába. A hosszú távú kapcsolatok biztosítják a projekt fenntarthatóságát.

6.5 A program lezárása és továbbvitele

A program hivatalos lezárása: záróesemény, ahol a résztvevők átvesznek tanúsítványt vagy oklevelet a részvételről. A záróesemény ünnepélyes keretek között zajlik, kiemelve a résztvevők teljesítményét.

A projekt eredményeinek archiválása: minden elkészült anyag (prezentációk, szövegek, képek, videók) archiválása digitális formában. Az archívum alapja lehet későbbi projekteknek és kutatásoknak.

Továbbviteli lehetőségek: a résztvevők számára felkínálható a további együttműködés lehetősége. Újabb kastélyok feldolgozása, határokon átnyúló csereprogramok, közös pályázatok előkészítése.

Hálózatépítés: a program résztvevői (pedagógusok, fiatalok) hálózatba szerveződhetnek, amely a kastélyok és várak iránt érdeklődő közösséget alkot. A hálózat online platformon (Facebook-csoport, Discord-szerver) tarthatja a kapcsolatot.

A program értékelése és fejlesztése: a tapasztalatok összegzése, a visszajelzések feldolgozása, javaslatok megfogalmazása a program következő megvalósításához.

7. Tanulási erőforrások

7.1 Kutatási tanulmányok

A program alapját képező kutatási tanulmányok biztosítják a szakmai háttérrel és a hiteles információkat.

Alapdokumentumok: "A bánáti kastélyok és várak turisztikai potenciáljának kutatása" - szakértői tanulmány amely 18 bánáti helyszínt mutat be részletesen. "Várak, kastélyok, erődök - Csongrád-Csanád és Bács-Kiskun vármegye" - dokumentáció amely 15 magyarországi helyszínt ismertet.

A tanulmányok tartalma: történeti háttér, építészeti leírások, tulajdonosi viszonyok, jelenlegi állapot és funkció, turisztikai potenciál, javaslatok. A résztvevők számára ezek a dokumentumok jelentik az elsődleges információforrást.

Kiegészítő szakirodalom: Virág Zsolt: Magyar Kastélylexikon sorozat; Tóth Ferenc (szerk.): Csongrád megye építészeti emlékei; Európai Kulturális Örökség Cselekvési Keretrendszer (2018).

7.2 Helyszíni adatlapok

A helyszíni adatlapok a terepi munka strukturált dokumentálását szolgálják. Minden résztvevő kap adatlapokat, amelyeket a kastélylátogatások során tölt ki.

Az adatlap tartalma: a kastély neve és helyszíne; alapadatok (építés éve, építető, jelenlegi tulajdonos); állapotfelmérés (szerkezeti állapot, homlokzat, belső terek, park); funkció (eredeti és jelenlegi); környezeti beágyazottság (elhelyezkedés, megközelíthetőség, kapcsolat a településsel); megfigyelések és megjegyzések; fényképek jegyzéke.

Az adatlap formátuma: nyomtatott formában A4-es méretben, vagy digitális formában (tablet, okostelefon). A digitális adatlap előnye, hogy közvetlenül fényképek csatolhatók hozzá.

Az adatlapok feldolgozása: a terepi munka után az adatlapok információi bekerülnek a feldolgozó munkába, és alapját képezik a kastélybemutatóknak.

7.3 Digitális platformok és eszközök

A program digitális platformokat és eszközöket használ a kommunikációhoz, a dokumentáláshoz és a tartalmak megosztásához.

Kommunikációs platform: a résztvevők és a facilitátorok közötti kapcsolattartásra zárt online felület (pl. Google Classroom, Microsoft Teams, Discord). A platformon megoszthatók dokumentumok, hírek, feladatok.

Dokumentummegosztás: a kutatási tanulmányok, adatlapok és egyéb anyagok megosztása felhőalapú tárhelyen (Google Drive, OneDrive). A résztvevők itt tölthetik fel saját anyagaikat is.

Térképes alkalmazás: interaktív térkép, amelyen a kastélyok helyszínei megjelöltek. A térkép segíti a terepi munka tervezését és a kastélyok közötti összefüggések megértését. Használható pl. Google My Maps vagy egyedi fejlesztésű alkalmazás.

Tartalomkészítő eszközök: prezentációkészítő (PowerPoint, Google Slides, Canva), képszerkesztő (Canva, Adobe Express), videószerkesztő (iMovie, CapCut). A résztvevők ezekkel az eszközökkel készítik el a digitális tartalmakat.

Közösségi média: a projekt saját közösségi média felülete (Facebook-oldal, Instagram-fiók), ahol a résztvevők megoszthatják élményeiket és az elkészült tartalmakat.

7.4 Audiovizuális anyagok

A projekt keretében készült rövidfilmek és egyéb audiovizuális tartalmak fontos tanulási erőforrások.

Kastélyfilmek: a tananyag részét képező rövidfilmek, amelyek bemutatják az egyes kastélyokat. A filmek a terepi látogatások előtt és után is felhasználhatók: előtte felkészítésre, utána az élmények elmélyítésére.

Archív felvételek: régi fényképek, filmhíradó-részletek, dokumentumfilmek a kastélyokról. Ezek az anyagok a történeti kontextus megértését segítik.

A résztvevők által készített anyagok: a terepi munka során készült fényképek és videófelvételek. Ezek az anyagok a feldolgozó szakaszban felhasználhatók, és részévé válhatnak a projektarchívumnak.

Az audiovizuális anyagok elérhetősége: a filmek és fényképek a digitális platformon keresztül érhetők el, streaming vagy letöltés formájában.

7.5 Személyi erőforrások

A program sikeres megvalósításához megfelelő személyi erőforrások szükségesek.

Programvezető/facilitátor: a teljes program koordinálása, a foglalkozások vezetése, a csoportok mentorálása. A programvezetőnek ismernie kell a tananyagot, a módszertant és a helyszíneket.

Szakértők bevonása: helytörténészek, műemlékvédelmi szakemberek, turisztikai szakértők meghívása egyes foglalkozásokra. A szakértők gazdagítják a programot és hiteles információkat közvetítenek.

Helyi kapcsolattartók: a kastélyok üzemeltetőivel, a helyi önkormányzatokkal és civil szervezetekkel való kapcsolattartás. A helyi kapcsolattartók segítik a terepi munka szervezését és a helyi történetek gyűjtését.

Technikai támogatás: a digitális platformok üzemeltetése, a technikai eszközök biztosítása és karbantartása. A technikai támogatás különösen fontos a digitális tartalmak készítése során.

8. Mellékletek és minták

8.1 Helyszíni adatlap minta

HELYSZÍNI ADATLAP - KASTÉLYFELMÉRÉS

1. Alapadatok: Kastély neve: _____ Település: _____
Cím/GPS koordináták: _____ Látogatás dátuma:
_____ Felmérést végző neve: _____

2. Történeti adatok: Építés éve: _____ Építtető: _____ Korábbi
tulajdonosok: _____ Jelenlegi tulajdonos: _____
Műemléki védettség: igen / nem

3. Állapotfelmérés (1-5 skála, 1=rossz, 5=kiváló): Tetőszerkezet: _____ Homlokzat:
_____ Nyílászárók: _____ Belső terek (ha látható): _____ Park/kert: _____
Összesített állapot: _____

4. Funkció: Eredeti funkció: _____ Korábbi funkciók:
_____ Jelenlegi funkció: _____ Látogatható: igen / nem
/ részben

5. Környezeti beágyazottság: Elhelyezkedés a településen: központ / szél / külterület;
Megközelíthetőség: _____ Park mérete (becsült):

6. Megfigyelések és megjegyzések: _____

7. Fényképek: Készült fénykép db: _____ Fájlnemek: _____

8.2 Interjú kérdéssor minta

INTERJÚ KÉRDÉSSOR - HELYI TÖRTÉNETEK GYŰJTÉSE

Bevezetés: Bemutkozás, a projekt céljának ismertetése, engedélykérés a beszélgetés rögzítéséhez.

1. Személyes kötődés: Mióta él a településen? Milyen kapcsolata van a kastéllyal?
Járt-e valaha a kastély belsejében? Ha igen, mikor és milyen alkalomból?

2. Emlékek és történetek: Mit meséltek a szülei/nagyszülei a kastélyról? Milyen történeteket hallott a régi tulajdonosokról? Van-e valamilyen legenda vagy különleges történet a kastélyról? Emlékszik-e valamilyen eseményre, amely a kastélyhoz kapcsolódik?

3. A kastély a közösség életében: Milyen szerepet töltött be a kastély a település életében? Rendeztek-e valaha rendezvényeket a kastélyban vagy a parkban? Hogyan viszonyulnak a helyiek a kastélyhoz?

4. Változások és jövő: Hogyan változott a kastély állapota az évek során? Mit gondol, mi legyen a kastély sorsa? Van-e valamilyen javaslata a kastély hasznosítására?

Zárás: Köszönet az interjúért, tájékoztatás az anyag felhasználásáról.

8.3 Prezentáció értékelőlap minta

ÉRTÉKELŐLAP - KASTÉLYBEMUTATÓ PREZENTÁCIÓ

Csoport neve: _____ Bemutatott kastély: _____

Értékelő neve: _____

1. Tartalom (max. 25 pont): Történeti háttér bemutatása: ___/5; Építészeti jellemzők ismertetése: ___/5; Funkcióváltozások bemutatása: ___/5; Jelenlegi helyzet értékelése: ___/5; Helyi történetek beépítése: ___/5

2. Szerkezet és narratíva (max. 20 pont): Logikus felépítés: ___/5; Érdekesítő történetmesélés: ___/5; Bevezetés és lezárás: ___/5; Összefüggések bemutatása: ___/5

3. Vizuális megjelenés (max. 20 pont): Képek minősége és relevanciája: ___/5; Térképek, ábrák használata: ___/5; Prezentáció dizájnya: ___/5; Vizuális és szöveges elemek egyensúlya: ___/5

4. Előadásmód (max. 20 pont): Érthetőség, hangosság: ___/5; Időkeret betartása: ___/5; Csoportmunka megjelenése: ___/5; Kérdésekre adott válaszok: ___/5

5. Összegző megjegyzések: Erősségek: _____ Fejlesztendő területek: _____
Összpontszám: ___/85

8.4 Program ütemterv minta (alap program - 30 óra)

ÜTEMTERV - ALAP PROGRAM (30 ÓRA)

I. ELŐKÉSZÍTŐ SZAKASZ (10 óra)

1-2. alkalom (4 óra): Bevezető foglalkozás - térség bemutatása, program ismertetése, motivációk feltérképezése

3. alkalom (2 óra): Közös fogalmi keret - építészeti és történelmi alapfogalmak, stílusok bemutatása példákkal

4-5. alkalom (4 óra): Alap kutatási feladatok - dokumentumok, fényképek, térképek elemzése; egyéni/csoportos kutatási feladat kiadása

II. TEREPI TANULÁS (10 óra)

6. alkalom (4 óra): 1. helyszín - pl. Hajósi érseki kastély (sikeres felújítás példája)

7. alkalom (3 óra): 2. helyszín - pl. Derekegyházi Károlyi-kastély (kihívások példája)

8. alkalom (3 óra): 3. helyszín - pl. határokon túli kastély vagy helyi interjúk készítése

III. FELDOLGOZÓ SZAKASZ (10 óra)

9-10. alkalom (4 óra): Csoportmunka indítása - anyagok rendszerezése, narratíva kialakítása

11-12. alkalom (4 óra): Tartalmak fejlesztése - vizuális és szöveges anyagok készítése

13. alkalom (2 óra): Prezentáció véglegesítése - utolsó simítások, próba

IV. BEMUTATÁSI ÉS REFLEXIÓS SZAKASZ (4 óra*)

14. alkalom (4 óra): Prezentációk, értékelés, záróesemény

*A 4 óra a 30 órás keretből maradék, vagy külön záróeseményként szervezhető

9. Összefoglalás

9.1 A program kulcselemei

- Moduláris felépítés: rugalmasan alkalmazható különböző oktatási környezetekben (30, 60, 90+ óra)
- Négy egymásra épülő szakasz: előkészítő, terepi, feldolgozó, bemutató
- Élményalapú tanulás: a kastélyok személyes megtapasztalása a program magja
- Határokon átnyúló perspektíva: magyar és szerb helyszínek együttes kezelése
- Kreatív produktum: minden résztvevő/csoport bemutatható projektet készít
- Közösségi kapcsolódás: a program eredményei a helyi közösségek számára is hozzáférhetők

9.2 A program várható eredményei

A program sikeres megvalósítása esetén a résztvevők átfogó ismeretekkel rendelkeznek a magyar-szerb határterület kastélyairól és várairól. Képesek önállóan kutatni, dokumentálni és bemutatni kulturális örökségi helyszíneket.

A résztvevők fejlesztik történelmi gondolkodásukat, vizuális műveltségüket és digitális kompetenciáikat. Erősödik örökségtudatuk és helyi identitásuk.

A program során elkészült anyagok (prezentációk, videók, blogbejegyzések) gazdagítják a kastélyokról elérhető tartalmakat, és hozzájárulnak a turisztikai potenciál kiaknázásához.

A résztvevők hálózata és a helyi közösségekkel kialakított kapcsolatok alapját képezhetik további együttműködéseknek és projekteknek.